

lets over de renga

In de Japanse literaire traditie zijn van de dichtvorm *tanka* zowel de drie regels met de 5-7-5 lettergrepen als de twee regels met de 7-7 lettergrepen *de oervormen*. 'Die *oervormen* funderen de Japanse poëzie.', Frits Vos, 1918-2000, hoogleraar Japanologie en Koreanistiek, Leiden. De *tanka* ontstond rond 500. De *renga* rond 1200, 800 jaar geleden; de haiku medio 1600, sinds Matsuo Basho, de grondlegger én grootmeester, ook van de *renga*.

De *renga* is een dicht- en vertelvorm, voortgekomen uit de *tanka*, en bestaat eveneens uit vijf regels met als eerste strofe drie regels (5-7-5 lettergrepen) en gevolgd door een strofe van twee regels (7-7 lettergrepen). Anders gezegd: *renga* begint met een hokku van drie regels (de latere haiku), waarna een andere dichter met de *wakiku* van twee regels (het vervolgers) aansluit. Van de a-dichter aansluitend naar de b-dichter; dan opnieuw, enzovoort. Met elkaar ontstaat een kettinggedicht; een soort kralenketting.

Als type gedicht wordt de *renga* ondergebracht bij de parlandopoëzie*, het poëtisch proza dat gekenmerkt wordt door een anekdotische verteltrant. Vandaar: de associatieve gesprekspoëzie.

Hieronder een voorbeeld van het begin van een *renga*. Er vindt na dit begin een uitwisseling plaats tussen een a-dichter en een b-dichter; soms tussen meer dichters: een poëtisch groepsgesprek.

Foto: Job Degenaar

a-dichter

b-dichter

laat in de schemer a
– rondom een oude kurkeik
drie boomstambanken

na wat groeten en gekuch *b*
raken stemmen in gesprek

vuurvliegjes dansen a
in wirwars, doven, lichten op
en vinden elkaar

een zomaar-gesprek, lijkt het, *b*
maar daaronder vindt veel plaats

*) Parlandopoëzie – parlare = praten – ‘de pratende dichtkunst’ – wordt gekenmerkt door het geheel eigen metrum en ritme van de spreektaal. Iedere vorm van spreektaal heeft een geheel eigen, historisch en cultureel bepaald metrum en ritme, alsmede klankgebruik en woordkeuze, zoals bijvoorbeeld in dialecten.